

поширюються, раціоналізація есхатологічних очікувань; постмодернізація есхатологічного дискурсу; рос поширення «есхатопофігізму»; консюмерізація; віртуалізація; вельтізація та інші конвергентні процеси у релігійному житті сучасного світу та розповсюдження сучасних уявлень про його кінець.

Жанр тез дозволяє лише нагадати зміст конвергентних процесів, що розглядалися. Але вже з наведеного, на мій погляд, зрозуміло, що йдеться про достатньо виважену компактну систему аналізу тенденцій сучасного релігійного життя. А це, в свою чергу, дозволяє покращити аналіз такого складного соціального феномену як релігія, як на рівні поодиноких, виокремлених релігійних інституцій, так і в душі компаративістських досліджень релігії в даному випадку сучасних есхатологічних уявлень людства.

УДК 1: [001. 8 + 37.013.73]

Новіцька Т.В.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРИРОДОЗНАВСТВА, ЯК ОСВІТНЬОГО ПРОЕКТУ

Анализируется состояние современных научных исследований и их влияние на общество. Определяется роль человека в процессе познания, подчеркивается ее место в ходе становления современной науки. Исследуется место человека в образовательной деятельности. Подчеркивается определяющая роль образования в процессе формирования мировоззрения личности.

Вступ. Актуальними сьогодні стають питання трансформаційних змін в системі освіти України. Сучасні зміни в ній спричинені низкою *соціокультурних та політико-економічних обставин*.

«Як відомо, освіта (рос. – “образование”; англ. – “education”; нім. – “bildung”; грецьк. – “paideia”) – це суспільний процес (діяльність, інституція) розвитку і саморозвитку особистості, пов'язаний з оволодінням соціально значущим досвідом, втіленим у знаннях, вміннях, навичках творчої діяльності, чуттєво-ціннісних формах духовно-практичного освоєння світу» [3, с. 8].

«Принциповим, при цьому, є положення про те, що означений процес має *суспільний характер*, тобто здійснюється в суспільстві, суспільним чином, і за суспільно визначеними стандартами. Які б індивідуальні форми не набував він в тому чи іншому історично конкретному типі культури чи субкультури, врешті-решт саме суспільство визначає його сутність і спрямованість, пріоритети і цінності, мету і спосіб організації» [3, с. 9].

Аналіз публікацій та досліджень. Освіта є предметом дослідження багатьох творів відомих учених у різні часи. Так, педагогічне знання Давньої Греції представлено в роботах Сократа, Аристотеля, Платона та багатьох інших. Питання щодо теорій навчання і виховання постає у центрі уваги таких видатних мислителів як Ф. Вольтер, Гельвецій, Ж.-Ж. Руссо, Д. Локк,

Я. Коменський, К.Ушинський, А.Макаренко, В.Сухомлинський.

В свою чергу, у сучасній вітчизняній літературі про роль освітньо-виховного процесу пишуть В.Андрущенко, М. Култаєва, Г. Волинка,

В. Бех, С. Клепко, І. Предборська та інші.

Особливе місце в сучасній системі вищої освіти, займають природознавчі дисципліни: фізика, хімія, біологія, що існують у безпосередній взаємодії з математикою. Ці ж дисципліни є провідними для становлення сьогоденної науки, оскільки саме вони є основою для проведення експериментальних досліджень в медицині, аграрній, космічній, інженерній та інших сферах. Отож, природознавча освіта і наука неперервно пов'язані між собою. Освіта дає підґрунтя для формування наукової гіпотези, а також готує спеціалістів, які в генерують ідеї, що у подальшому стають основою експерименту, досліді, наукового відкриття.

Говорячи про сучасну науку, можна помітити те, що вона зіткана з протиріч. Хіба не парадокс, що мить торжества науки над природою співпадає з початком її кризи. Безсумнівним прикладом цього є створення і застосування атомної зброї, що призвело до руйнування і знищення всього суцього; екологічна проблема, яка виникла з прагнення людини стати володарем природи. Підтвердження цих думок можемо бачити в творах багатьох вчених. Саме про це зазначає французький математик Анрі Пуанкаре у своїй роботі «Про науку»: «Бажати, щоб наука охоплювала природу, означало б змусити ціле увійти до складу своєї частини» [2, с. 19].

Винна в цьому не стільки сама наука, скільки цілі, які перед нею ставилися, а також ті, хто використовує науку задля свого блага.

Враховуючи все вище сказане, можемо констатувати, що наука не існує сама по собі. Вона існує в тісній взаємодії з людиною.

Звичайно, не можна не врахувати вагоме значення наукових досягнень для суспільства. Адже, це і винаходи ліків проти смертельних хвороб, і маса сучасного обладнання, що забезпечує функціонування тепло-, енергомереж та багато іншого. Та все ж виникає питання: чи ставлячи собі за мету, зробити нове відкриття, науковець, завжди знає, які наслідки буде мати по завершенню? Чи усвідомлює він відповідальність за свої дії? Хіба може наука дати відповіді на всі питання? Наука вирішує певні проблеми і дає відповіді лише на окремі питання, які підтверджуються експериментом. І в багатьох випадках за пошук абсолютної істини доводиться «розплачуватися досить дорогою ціною». В наукових дослідженнях ми ніколи не можемо бути певними, що досягли істини. Те, що ми звикли приймати за «наукове знання», найчастіше являє собою інформацію, що є справедлива для однієї гіпотези і протирічить іншій.

Останнім часом все частіше доводиться стикатися з критикою аналітичної спрямованості науки. В історії науки таку її рису визначали як фундаментальну, і оцінювалася вона здебільшого позитивно, хоча відомо й інші її оцінки. Аналітичну спрямованість науки Гете критикували, Монтень та інші письменники, вчені, філософи. З аналітичного розчленування Універсуму починається наука.

«В областях, які найбільш доступні аналітичному розчленуванню, як, наприклад, фізика, наука досягає найбільшого успіху, і ці області стають ніби еталонами знання. Мрією Т. Гоббса було звести всі науки до фізики, а Ф. Бекон називав фізику «матір'ю наук».

У ХХ столітті ці мрії втілилися в методологічну концепцію «єдиної науки», яка виникла б на базі фізики (фізикалізму). Відома програма зведення всього наукового пізнання до фізичного, що отримала назву редукаціонізму, не могла бути втілена в життя, оскільки кожна область реальності має свою специфіку і не може бути зведена ні до якої іншої» [2, с. 21-22].

То неже аналітизм, що лежить в самому фундаменті наукового підходу до дійсності, штовхає людину практично оволодіти предметним світом, оскільки найпоширеніша діяльність у своїй суті також переважно аналітична? Чи, можливо, все ж таки еволюційні процеси вимагають від «Homo Sapiens» – людини розумної, таких жорстоких маніпуляцій над природою. Спробуємо з'ясувати це.

Людство не змінювало себе, воно змінювало все навколо себе. З давніх часів люди усвідомлювали свою залежність від природних сил, розуміли свою беззахисність перед її стихіями і тому ставились до них з повагою. Але природа наділила людину допитливим розумом, дала можливість аналізувати, порівнювати та робити висновки. І чим більше людина отримувала знань про природу, її закони та механізми, тим могутнішою вона себе уявляла. Базуючись на отриманих знаннях та досвіді, людина-володар, людина, яка є завершенням еволюції світобудови (принцип антропоцентризму), будувала техногенне суспільство, техноцивілізацію не усвідомлюючи до кінця усіх наслідків від власних експериментів. Людина сучасності (людина – центр Всесвіту) –нерациональний та егоцентричний користувач здатна організовувати весь навколишній світ у предметну сферу власного саморозвитку, власного самовдосконалення, здатна освоювати всю природу [4].

Стрімкий розвиток сучасної науки ставить перед людством все нові й нові запитання, відповіді на які шокують. Здавалося б розвиток нано-, біо- та геотехнологій є явним показником людського розвитку. Та чи можемо ми в «гонитві за прогресом», передбачити наслідки людської еволюції?

Природознавча наука набула антропоцентричного характеру, одним із способів подолання якого може стати формування нового типу світогляду сучасної особистості засобами сучасної освіти.

Хромова О.І. в своїй статті «Ноосферна освіта як парадигма формування людини ХХІ століття» пише: «Місцем народження цілком нових способів буття, нових стратегій існування в світі, орієнтацій в суспільстві і самому собі завжди була освіта. Разом з тим, сучасна вища освіта є невід'ємною складовою сучасного суспільства і тому завжди і не в останню чергу відчуває на собі вплив всіх як позитивних, так і, насамперед, негативних явищ, що відбуваються в ньому. Тому сьогодні у всьому світі ведеться інтенсивний пошук нової моделі освіти третього тисячоліття, яка б була здатна задовольнити потреби теперішніх та майбутніх поколінь людства, що поставило за мету своє виживання та збереження довкілля» [5].

Висновки. Аналізуючи вище зазначене, не можна не погодитися з думкою В.П. Андрущенка, який зазначає: «Сучасна наукова картина світу свідчить про кризу *раціоналістичного світогляду*, який орієнтував людину на постійне перетворення світу в своїх інтересах за законами розуму. Сьогодні значення набуває інший світоглядний підхід: людина повинна впорядковувати своє індивідуальне буття за законами універсального світопорядку. Інша *особливість світоглядної переорієнтації* пов'язана з виникненням в кінці ХХ ст. передумов для формування нового за своїм рівнем і масштабами синтезу **природничих і гуманітарних наук**. Суть цього феномена полягає в тому, що наукове знання набуває статусу духовного пошуку, з частково вузькопрофесійної діяльності перетворюється на смисложиттєву орієнтацію» [3, с. 35-36].

В одному із інтерв'ю В.П. Андрущенка сказав «Вдале поєднання освіти, наукового потенціалу и виробництва є одним з стратегічних завдань сучасної системи навчання й виховання України. Високі технології повинні будуватися на загальнолюдських, морально-етичних цінностях і принципах, а в школу й університети прийдуть не просто сучасні засоби навчання, але й їх розумне осмислення та використання на благо людству».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю / В.П. Андрущенко – [2-ге вид.допов]. – К. : Знання України, 2008. – 819 с.
2. Горелов А.А. Концепции современного естествознания : [Учебное пособие] / А.А. Горелов. – М. : «Центр», 1997. – 208 с.
3. Філософія освіти: навчальний посібник / [за загальною редакцією В.Андрущенка, І.Предборської]. – К. : Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2009. – 330 с.
4. Людина і природа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://i-kar-100.narod.ru/uroku/pochatkovi/luduna_i_pruroda.html.
5. Хромов О.І. Ноосферна освіта як парадигма формування людини ХХІ століття [Електронний ресурс] / О.І. Хромов // Ноосфера і цивілізація. – 2010. – № 8-9(11). – Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Niz/2010_11/chromova.htm.

Оніщенко О.М.

ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК ВНУТРІШНІЙ РЕСУРС У ОВОЛОДІННІ СКЛАДНИМИ СИТУАЦІЯМИ

В данній статтє проаналізовані теоретическіє положення поняття жизнестойкости как психологического потенциала преодоления трудных, а порой и драматических, жизненных обстоятельств.